

Педагогика и психология

УДК 37.032:377.6 (045)

Б.Д. Каирбекова, педагогика ғылымдарының докторы,

З.Т. Байжанова

Инновациялық Еуразия университеті (Павлодар қ.)

zina-astana@mail.ru

Кәсіптік білім беруде тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясын қолданудың педагогикалық шарттары

***Аннотация.** Бұл мақалада түрлі білім беру жүйелерінің болашақ мамандарын дайындау бойынша агротехникалық университеттің жұмыс тәжірибесі негізінде студенттерге кәсіптік білім беруде тұлғалық-бағдарлы оқыту технологияларын қолданудың педагогикалық шарттары қарастырылған. Кәсіптік білім беру барысында студенттерді тұлға ретінде дамытуда оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясын қолдану арқылы жүргізудің бүгінгі күн талаптарын ескере отырып, жұмыстар жасауға әсері мол. Бұл бағытта педагогика ғылымы мен практикасына қатысты ұлы педагогтар мен ғалымдар еңбектеріндегі идеялар мәнін талдау біздің жасаған зерттеу жұмысымыздың бір бағыты болып табылады. Келесі маңызды бағыт ретінде білім берудің дәстүрлі және жаңа парадигмалары талданды. Бұл жұмыстар кәсіптік білім беруді жетілдіруге оң әсер ететін педагогикалық шарттарды анықтауға көмектеседі.*

***Түйін сөздер:** білім беру парадигмасы, тұлғалық-бағдарлы білім беру, тұлғалық-бағдарлы оқыту, тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиялары.*

Жалпы алғанда, тұлғалық-бағдарлы оқыту идеяларын тәжірибеде қолдану мәселесі көтерілгеніне біршама уақыт болса да, бүгінгі күн талаптарына сай білім беру жүйесін дамытуды зерттеп жетілдірудің басым бағыттарының бірі болып табылады.

Осыған байланысты, педагогика ғылымы мен практикасында және жаппай білім беру тәжірибесінде тұлғалық-бағдарлы оқытудың мәселелеріне ерекше назар аударылып отырады. Әсіресе, жалпы білім беретін мектептерге қатысты тұлғалық-бағдарлы оқытуды жүзеге асыру біршама жақсы зерттелген және тәжірибеде тиісті назар аударылады десек те, жоғары білім беру жүйелерінде, оның ішінде аграрлық бағыттағы оқу орындарында болашақ білім беру салалары мамандарын дайындауда тұлғалық-бағдарлы оқыту жүйесін құру әлі де болса зерттеуді қажет ететін бағыт болып табылады.

Тұлғалық-бағдарлы оқытудағы басты мақсат студентті тұлға ретінде дамыту болатын болса, оның психологиялық механизмі осы үдерістегі жасалатын іс-әрекет болып табылады. Оқу іс-әрекеті бұл үдерістегі негізгі іс-әрекет болғандықтан оны ұйымдастыру ерекшеліктері зерттеуді қажет ететін мәселе. Оқу іс-әрекетін ұйымдастыру білім беру үдерісінде тұлғалық-бағдарланған амалды жүзеге асыру үшін қажетті жағдайларды жасаудан бастаудың оның тиімділігін арттырудың бірден бір факторы деп қарастыруға болады.

Сондықтан жоғары оқу орындарындағы білім беру үдерісінде тұлғалық-бағдарлы оқыту мүмкіндіктерін зерттеу маңызды бағыттар қатарына жатады. Әсіресе бұл мәселені тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясын қолдану негізінде жүргізудің педагогикалық шарттарын анықтаудың маңызы зор.

Осыған байланысты бұл мақаланың **мақсаты** кәсіптік білім беруде студенттердің оқу іс-әрекетін тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясы негізінде ұйымдастырудың педагогикалық шарттарын анықтау болып табылады.

Зерттеу объектісі болашақ білім беру саласы мамандары ретінде білім алушы студенттердің оқу іс-әрекеті.

Қазіргі кездегі қоғамдық өмірімізде болып жатқан өзгерістерге сай білім беру жүйелерінің алдына қойылып отырған міндеттер сипаты білім алушыны өз мүмкіндіктерін толық жүзеге асыруды, өмір сүрудегі еркіндікті қажет ететін дамытуды және бұл тұлғаны өз мүмкіндіктерін толық байқатуға қажетті өмірлік және танымдық ситуацияларға тікелей қатыстырып отыруды талап ететін тұлғаға бағдарлану жүріп жатқанын көрсетеді.

Демек, қоғамымызда оқушыларды тұлғалық тұрғыдан дамыту міндеті күрделеніп отырғандығы байқалады, яғни қазіргі білім беру жүйесінде бұл міндетті тиімді шешу жолдарын іздестіру қажеттілігі заманауи педагогика ғылымының өзекті мәселесі қатарына жатады деп тануға болады. Бұл мәселені тұлғалық-бағдарлы білім беруді жүзеге асыру негізінде шешу мүмкіндігі зор.

Кәсіби білім беруде әртүрлі пәндерді оқыту барысында студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастыруда олардың қажеттіліктері мен қызығушылықтарын түсіну және жүзеге асыру, өзін өзі

толық байқалту, тұлға ретінде ашып көрсетуге ықпал ететін жасампаздық ізденіске тарту жағдайларын жасау қажеттілігі туады.

Оқу іс-әрекеті - тұлға өсуін қамтамасыз ететін маңызды күштер пайда болуына, тұлғаның жетілген өзегі қалыптасуы арқылы білім алушының тұлғалық әлеуеті, тұлғалық функциялары дамуы қамтамасыз етілетін жетекші іс-әрекет болып табылады. Сондықтан бізді тұлғалық-бағдарлы білім беруді іс жүзіне асыруда ерекше назар аударуды қажет ететін жоғары мектептегі оқыту үдерісіндегі жетекші іс-әрекет ретінде оқу іс-әрекетін технологиялық негізде ұйымдастырудың педагогикалық шарттарын зерттеу ісі қызықтырып отыр.

Тұлғалық-бағдарлы білім беру, оқыту және оларды технологиялық негізде ұйымдастыруға қатысты қазіргі кезде көптеген еңбектер бар.

Тұлғаны қалыптастыру және оның тұлғалық ерекшеліктерін дамыту мәселесі классик педагогтар Я.А. Коменский, Ы. Алтынсарин, К.Д. Ушинский еңбектерінде қарастырылды.

Бертін келе тұлғаны дамытудың теориялық аспектілері Выготский А.С., Ананьев А.Г., Леонтьев А.Н., Эльконин Д.Б., Бабанский Ю.К. т.с.с. белгілі психологтар мен педагогтар еңбектерінде талданды.

Сонымен бірге педагогикалық білімдер табиғатын (В.В. Краевский), білім беру процесі тұтастығы (И.Я. Лернер, М.Н. Скаткин), оқытудың тұлғалық-дамыту функциясын жүзеге асыру (Н.А. Алексеев, Е.В. Бондаревская, Н.В. Бочкина, З.И. Васильева, В.В. Горшкова, Т.Н. Малькова, А.П. Тряпицына), педагогикалық іс-әрекет ерекшеліктері (В.Н. Загвязинский, И.А. Колесникова, В.А. Сластенин) мәселелерін зерттеуде алынған нәтижелер де тұлғалық-бағдарлы білім беру тұжырымдамасын қалыптастыру негізіне салынды.

Қазірге дейін тұлғалық-бағдарлы білім беру теориясына қатысты негізгі мәселелер М.В. Кларин, Е.В. Бондаревской, В.В. Сериков, М.Г. Құсайынов және т.б. еңбектерінде қарастырылған.

Ал енді тұлғалық-бағдарлы білім берудің құралы ретіндегі тұлғалық-бағдарлы оқытуды жүзеге асыру мәселесіне де көптеген зерттеушілер зейін аударып отыр. Бастауыш мектептердегі тұлғалық-бағдарлы білім берудің теориялық негіздерін ашу арқылы тұлғалық-бағдарлы оқыту мүмкіндіктері М.А. Құсайынова, И.В. Лежнева, И.Ю. Кулькова, М.А. Викулина., Е.И. Юрина, Е.Ю. Евсеева және т.б. еңбектерінде қарастырылды.

Сол сияқты, көптеген Қазақстан және Ресей ғалымдарының диссертациялық зерттеулерінде білім беру ортасындағы полисубъектілік өзара қатынастарды қалыптастырудың тұлғалық-бағдарлы технологиясы (Синягина Н.Ю.), әскери оқу орындарында жаратылыстану-ғылыми пәндерді оқытудың тұлғалық-бағдарлы технологиясы (Нестеров А.И.), жоғары оқу орындарында математикалық цикл пәндерін тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясы (Мальшева Л.В.), жалпы білім беретін мектептерде шетел тілін оқытуға даярлау барысында студенттерді тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясы аспектілері (Красноперов А.В.), оқу тілдік ортаны қалыптастыруда тұлғалық-бағдарлы оқыту технологияларын қолдану мүмкіндіктері (Артықова Т.М.) жан-жақты талданған.

Сонымен бірге, кейбір зерттеулерде қарастырылған танымдық іс-әрекет барысында оқушылардың тұлғалық әлеуетін көтеруді жүзеге асыру (Жаркова И.А.), бірінші сынып оқушыларын тұлғалық-бағдарлы оқытуды мотивациялық қамтамасыз ету (Евсеева Е.Ю.) мәселелері де тұлғалық-бағдарлы білім беруді дамытуды жүйелеуге оң әсер ететін ізденістер болып табылады.

Аталып отырған жұмыстар мазмұны Ресейде, Қазақстанда да тұлғалық-бағдарлы білім беру ісін дамыту маңыздылығына жете көңіл бөлініп отырғандығын көрсетеді. Бұл жұмыстарды жан-жақты зерделеу психологиялық-педагогикалық ғылымдар саласында, жаппай білім беру тәжірибесінде тұлғалық-бағдарлы білім беру теориясының көбірек зерттелген бағыттарын анықтап, болашақ мамандарды дайындауды тиімді жүзеге асыру мүмкіндігін беретін әлі де зерттелмеген мәселелерді көтеруге оң әсерін тигізіп отыр. Әлі де жан-жақты зерттеуді қажет ететін мәселелер қатарына тұлғалық-бағдарлы оқыту барысындағы студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың педагогикалық шарттарын анықтау мәселесін жатқызуға болады деген тұжырым жасауды негіздеп беріп отыр.

Шындығына келгенде, жалпы алғанда оқу іс-әрекеті мәселесі де психология, педагогика ғылымдарында көп зерттелген мәселелер қатарына жатады. Ғылыми-педагогикалық зерттеулерде әртүрлі білім беру жүйелерінде оқу іс-әрекетін ұйымдастыруға қатысты бай тәжірибе жинақталған. Атап айтқанда:

– Л.С. Выготский, А.Р. Лурия., А.Н. Леонтьевтің белгілі еңбектері негізінде «оқу іс-әрекеті» ұғымы мәнін ашып көрсететін негізгі тұжырымдамалар жасалды;

– оқушылардың оқу іс-әрекеті қалыптасуы ерекшеліктері П.Я. Гальперин, Д.В. Эльконин, В.В. Давыдов, Е.Г. Кабанов-Меллер және т.б. еңбектерінде анықталды;

– И. Лингарт, Д.Б. Эльконин, И.И. Ильясова, А.К. Маркова және т.б. зерттеулерінде оқу іс-әрекеті негізгі сипаттамалары мен заңдылықтары анықталды;

– Р.А. Низамов., К.М. Арынғазин., Б. Момынбаев, Б.М. Кожевников, А.М. Борисов, О. Розиков, О.С. Свисаренко, А.Г. Казмагамбетов, Г.П. Кукла, Г.Г. Лисица және т.б. диссертациялық зерттеулерінде оқу іс-әрекетін белсендіру мен онтайландырудың жекелеген мәселелері қарастырылып, оқу тапсырмалары жүйесі құрылды және оқу есептері жүйесін тиімді қолдану жолдары, оқу іс-әрекетін бақылауды ұйымдастырудың дидактикалық шарттары анықталды.

Зерттеулердің үлкен бір тобы жоғары білім беру жүйесіндегі оқу іс-әрекетін ұйымдастыру ерекшеліктерін зерттеуге арналды. Бұл бағытта жүргізілген зерттеулер:

– оқыту мен болашақ мұғалімдердің кәсіби-педагогикалық дайындығы тиімділігін арттыру құралы ретіндегі студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың топтық және жекелеген формаларын ұштастыру ерекшеліктері (Васильева Т.В.);

– оқу іс-әрекеті типін диагностикалау негізінде студенттердің өзіндік жұмыстарын ұйымдастыру мәселелері (Деркач Л.С.);

– студенттердің оқу іс-әрекетіндегі танымдық өзбетіншелігін қалыптастыру мәселелері (Өбілқасымова А.Е.);

– студенттердің оқу іс-әрекетін басқарудың дидактикалық негіздері (Дмитриенко Т.А.);

– жоғары педагогикалық білім беру жүйесінде студенттердің оқу, ғылыми және қоғамдық іс-әрекеттері өзара байланысы мәселесі (Мамедов Т.А.);

– университет студенттерінде педагогика курсы оқып үйрену барысында жалпылауды қалыптастырудың дидактикалық шарттары (Федотова М.Г.);

– педагогикалық ынтымақтастық жағдайында студенттердің оқу іс-әрекетін бақылауды ұйымдастыру мәселелері (Чельшкова М.Б.).

Аталып отырған мәселелердің зерттелуі қазіргі жағдайдағы оқыту теориясы мен практикасы үшін алдыңғы орындағы және маңызды жұмыстар қатарына жатады. Бұл еңбектерде тұтастай алғандағы оқушылардың оқу іс-әрекетін ұйымдастыру және жекелеген кейбір пәндерді оқып үйрену барысында өзбетіншелік оқу-танымдық іс-әрекетке тарту мәселелері талданған.

Бірақ, біздің зейінімізді аударып отырғаны бүгінгі күн талаптарына сай кәсіби білім беру тиімділігін арттырудың бірден бір жолы ретінде тұлғалық-бағдарлы оқытуды технологиялық негізде жүзеге асыра отырып, кәсіптік білім беру барысында студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастыру әлі де болса аз зерттелген мәселелер қатарына жатады.

Бұл зерттеулердің болуы біздің көтеріп отырған мәселеміздің маңыздылығын, оған назар аудару қажеттілігін байқатады. Бірақ қазіргі уақыттағы қойылып отырған жаңа заман талаптарына сай оқу іс-әрекетінің барлық құрылымдық компоненттері мен қатысты іс-әрекет түрлерін толық қамти отырып, жоғары оқу орындарындағы педагогикалық пәндерді оқыту үдерісі тиімділігін арттыратын студенттердің оқу іс-әрекетін технологиялық негізде ұйымдастыру ерекшеліктері мен мүмкіндіктері кешенді түрде зерттелген жоқ.

Тұлғалық-бағдарлы оқытудағы студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың педагогикалық жағдайларын анықтауды жобалай отырып, біз нақты оқыту тәжірибесінде педагогикалық пәндерді оқып үйрену барысында тұлғаның жасампаздық қалыптасуының ішкі тетігін негіздейтін тұлғалық-бағдарлы білім беру идеяларын жүзеге асыруды технологиялық негізде ұйымдастыру маңызды мәселе деп танымыз.

Демек, тұлғалық-бағдарлы білім беруге көшудің қазіргі жағдайларында студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастыру мәселесі жаңа сипатқа ие болады. Қазіргі білім беру жүйесіндегі өзгерістерге сәйкес көптеген негізгі ұғымдардың мәні мен мазмұнын теорияда да, тәжірибеде де қайта анықталуы қажеттілігі туындап отыр. Оның ішінде, тұлғалық-бағдарлы білім берудің ізгіліктік идеяларына сай «оқу іс-әрекеті», «оқу іс-әрекетінің педагогикалық шарттары» ұғымдарының жаңаша түрленуіне байланысты оқу іс-әрекетін ұйымдастыру маңызын, құрылымын және мазмұнын қайта анықтап, толықтырулар енгізілуі қажет.

Осыған байланысты біздің зерттеуімізді методологиялық тұрғыдан келесі мазмұнда жұмыстар жүргізумен сипаттадық. Ең алдымен, оқу іс-әрекетін ұйымдастыруға қатысты осы уақытқа дейінгі ғалым педагог, психологтар еңбектерін талдау нәтижесінде алынған теориялық тұжырымдар негізінде кәсіптік білім беруде студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастыруда тұлғалық бағдарлы оқыту технологиясын қолданудың педагогикалық шарттарын анықтау жоспарланды.

Оқу іс-әрекетін тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясы негізінде бүгінгі күн талаптарына сай ұйымдастыру жаңа парадигмаға көшу ерекшеліктерін анықтау бойынша жүргізілген зерттеулерге де сүйенуді методологиялық тұрғыдан жасалатын жұмыстардың бір парасы деп қарастыруға болады.

Оқу іс-әрекетін ұйымдастыру қоғам мәдениетінің барлық белгілі тарихи типтеріне бағдарланады. Сондықтан студенттердің оқу іс-әрекетінің логикалық құрылымы мен оны ұйымдастыру үдерісін қарастыру білім беру парадигмалары ауысуын талдауды қажет етеді.

Студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастыруда маңызды орын алатын білім берудің басты бағыты ретіндегі жаңа парадигмаға көшу болып табылады. Жаңа парадигма ерекшеліктерін анықтау үшін өткен, дәстүрлі парадигма мен қазіргі кездегі парадигма ерекшеліктерін салыстыра отырып анықтауға болады.

Сондықтан біз білім беруді дамыту тенденцияларын анықтауда елеулі үлес қосушы педагог ғалымдар А.М. Новиков, Д.А. Новиков зерттеулерінде білім беру парадигмалары ауысуына қатысты берілген салыстыруларға сүйенуді тиімді деп таптық [1] (кесте 1).

Кесте 1 – Білім беру парадигмалары сипаттамалары

Парадигма компоненттері	Индустриалдық қоғам	Индустриалдықтан соңғы қоғам
Құндылықтары	Қоғамдық өндіріс үшін оқу.	Адамның өмірде, қызметте өзін толық байқатуы үшін оқу.
Мотивтері	Оқу – оқушы міндеті ретінде. Педагог іс-әрекеті кәсіби міндетін атқаруы ретінде.	Оқушылардың оқуға қызығушылығы болуы, нәтижеге қол жеткізуден қанағаттануы. Педагогтың оқушыларды дамытуға қызығушылығы, олармен қарым-қатынастан рахаттануы.
Нормалары	Оқушылардың оқуы үшін жауапкершілікті педагог өз мойнына алады. Педагог беделі оқушылардан тәртіп пен төзімділікті талап ете отырып, белгілі қашықтықты ұстануымен байланысты.	Оқушылар өз оқуы үшін жауапкершілікті өз мойнына алады. Педагог беделі оның тұлғалық және кәсіби қасиеттерімен анықталады.
Мақсаттары	Оқудың ғылыми білімдер алуына бағыттылығы. Жас кезінде бүкіл өміріне қажетті білімдерді алу.	Оқудың адамзат мәдениеті негіздері мен құзыреттіліктерін (оқу, әлеуметтік, азаматтық, кәсіби және т.б.) меңгеруге бағыттылығы. Өмір сүруі барысында оқу.
Оқу үдерісі қатысушыларының позициялары	Педагог білімдерді береді. Педагог оқушылардан жоғары тұрады.	Педагог өз бетінше оқуға жағдай жасайды. Педагог оқушылармен бірге, өзара серіктестік негізінде іс-әрекет жасайды.
Формалары мен әдістері	Иерархиялық және өктемдік әдістер. Оқу пәндерінің тұрақты құрылымы. Оқу үдерісін тұрақты ұйымдастыру формалары. Педагог жетекшілігімен жүргізілетін аудиториялық сабақтарға акцент қойылуы.	Демократиялық және эгалитарлық(теңдік негізінде құрылған) әдістер. Оқу пәндерінің динамикалық құрылымы. Оқу үдерісін динамикалық ұйымдастыру формалары. Оқушылардың өзіндік жұмыстарына акцент қойылуы.
Құралдары	Оқытудың негізгі құралы рөлін оқулық атқарады.	Оқулық түрлі ақпарат-тық-телекоммуникация-лық жүйелер мен ЖАҚ-ы қорымен толықтырылуы.
Бақылау және бағалау	Бақылау мен бағалау негізінен педагог тарапынан жүргізіледі.	Оқушылардың өзін-өзі бақылауына және өзін-өзі бағалауына негізгі мән беріледі.

Бұл кестедегі мағлұматтарды талдай отырып, салыстырулардан жоғары кәсіптік білім беруде студенттердің пәндерді оқып үйренуі барысындағы оқу іс-әрекеттерін ұйымдастыруға қатысты келесі педагогикалық жағдайларды ерекше бөліп көрсетуге болады:

– тұлғаның өмірдегі және кәсіби іс-әрекеттегі өзін өзі байқатуын қамтамасыз ету басты құндылық деп анықтау;

– оқу іс-әрекетінің басты мотиві ретінде студенттер үшін де педагогтер үшін де жайлы, нәтижелі қарым-қатынас құруды басты назарда ұстау;

– өмір сүру мен кәсіби іс-әрекетті адамзат мәдениеті негіздері мен құзіреттіліктерді меңгертуге бағыттауды басты мақсат деп тану;

– оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды студенттер мен педагогтардың өзара серіктестігі позициясы негізінде жүргізу;

– оқу іс-әрекетін динамикалық формалар арқылы студенттердің өзіндік жұмыстарына басымдық мән беру арқылы ұйымдастыру;

– оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың маңызды құралдарының бірі ретінде ақпараттық технологиялар мүмкіндіктерін толығымен қамтуды жүзеге асыру.

Біз өз зерттеуімізде оқу мен оқу іс-әрекетін синоним ретінде қарастырушылар позициясына қосыламыз. Бірақ біздің басты міндетіміз студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастыруды тәжірибелік

сипатты тұлғалық-бағдарлы оқыту үдерісін ұйымдастыру деп анықталады және бұл өз кезегінде студенттердің тұлғалық өсуі мен педагогтардың кәсіби-тұлғалық өсуін қамтамасыз ететін оқу іс-әрекетінің дидактикалық үдеріс деңгейінен тұлғалық-бағдарлы оқытудың технологиялық деңгейіне көшуді қамтамасыз ету болып табылады.

Бұл міндетті жүзеге асыру келесі шарттардың орындалуын қажет етеді:

– педагогикалық пәндерді оқытуды тәжірибелік бағытты тұжырымдама негізіндегі жоғары оқу орнында оқытудың тұлғалық-бағдарлы үдерісі ретінде ұйымдастыру қажет;

– оқу іс-әрекетін тұлғалық-бағдарлы оқыту үдерісінің қатысушылардың тұлғалық өсуін қамтамасыз ететін моделі негізінде жүргізу тиімділігін арттыру қажет;

– тұлғалық-бағдарлы оқыту үдерісін дидактикалық деңгейден технологиялық деңгейге өткізу қажет.

Біз тұжырымдалған педагогикалық шарттар негізінде С.Сейфулин атындағы агротехникалық университеттің компьютерлік жүйелер және кәсіптік білім беру факультетіндегі болашақ кәсіптік педагогтар болатын студенттері арасында «Педагогика», «Педагогикалық менеджмент», «Кәсіптік дайындаудағы қазіргі заманғы оқыту технологиялары» пәндерінен сабақтарда оқу іс-әрекетін тұлғалық-бағдарлы оқыту технологияларын қолдана отырып өткіздік. Сабақтарда анықталған педагогикалық шарттарға сәйкес студенттердің оқу іс-әрекетін тәжірибелік сипатты тұлғалық-бағдарлы іс-әрекет ретінде ұйымдастыру, тұлғалық өсуін қамтамасыз ететін тапсырмалар қолдана отырып, технологиялық негізде оқыту сабақтарының нәтижесі бойынша студенттердің тұлғалық өсуіне қажетті бірқатар біліктердің қалыптасу дәрежесі дәстүрлік сабақтар нәтижесіне қарағанда анағұрлым жоғары екендігін тәжірибе жүзінде анықтадық. Тұлғалық-бағдарлы оқыту идеяларына сай педагогикалық шарттардың орындалуын жүйелі орындап отыру негізінде тұлғалық өсуін негіздейтін студенттер біліктерінің қалыптасу деңгейі артады.

Сонымен, қорытындылай келе, кәсіптік білім беруде тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясын қолданудың педагогикалық шарттарын дәстүрлі және заманауи білім беру парадигмалары бойынша білім беруді ұйымдастыру ерекшеліктерін салыстыру негізінде анықтап алуға болады. Және осы педагогикалық шарттарды қанағаттандыра отырып, кәсіптік білім беруді тұлғалық-бағдарлы оқыту идеялары негізінде технологияландыру мүмкіндіктері бар. Біздің осы мақалада жасаған тұжырымдарымыз кәсіптік білім беру саласы мамандарын дайындауға қатысатын педагогикалық пәндерді тұлғалық-бағдарлы оқыту технологиясын қолдану негізінде оқып үйренуді ұйымдастыруда тереңдете қарастырылады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Новиков А.М., Новиков Д.А. Методология учебной деятельности. – Москва, 2004.
- 2 Психологический словарь / Под ред. В.П. Зинченко, Б.Т. Мещерякова. 2-ое изд. – М.: Педагогика-Пресс, 1996.
- 3 Давыдов В.В. Виды обобщения в обучении. – Москва, 1972.
- 4 Ильясов И.И. Структура процесса учения – Москва, 1986 .

REFERENCES

- 1 Novikov A.M., Novikov D.A. Metodologiya uchebnoy deyatel'nosti. – M., 2004.
- 2 Psichologicheski slovar / Pod red. V.P. Zinchenko, B.T. Metherykova. – 2-oe izd. – M.: Pedagogika-Press, 1996.
- 3 Davydov V.V. Bidy obobtsheniy b obuchenii. – M., 1972.
- 4 Pyasov I.I. Structura protshessa ucheniya. – M., 1986.

РЕЗЮМЕ

Б.Д. Каирбекова, доктор педагогических наук,

З.Т. Байжанова

Инновационный Евразийский университет (г. Павлодар)

Педагогические условия использования личностно-ориентированной технологии обучения в профессиональном образовании

В данной статье рассмотрены педагогические условия использования личностно-ориентированной технологии обучения в профессиональном образовании студентов на основе опыта работы агротехнического университета по подготовке будущих специалистов различных образовательных систем. В профессиональном образовании студентов организация учебной деятельности студентов на основе использования личностно-ориентированной технологии обучения

оказывает положительное влияние на развитие личности студентов. В работе представлен анализ идей известных ученых в данной области, анализ традиционной и современной парадигм образования. Эти направления содействуют позитивному определению педагогических условий личностно-ориентированных технологий обучения.

Ключевые слова: парадигма образования, личностно-ориентированное образование, личностно-ориентированное обучение, личностно-ориентированные технологии обучения.

RESUME

B.K. Kairbekova, Doctor of Pedagogy Sciences,

Z.T. Baizhanova

Innovative University of Eurasia (Pavlodar)

Pedagogical conditions of personality-oriented technology training use in professional education

Pedagogical conditions to use a learner-centered learning technology in the vocational education of students based on the work experience of the Agrotechnical University in training future specialists of different educational systems are considered in the article. The organization of students' learning activity based on learner-centered learning technology application has a significant influence on students' personality development in the vocational education of students. The analysis of famous scientists' concepts in this field as well as the analysis of traditional and modern paradigms in education is presented in the article. These directions make a contribution to determination of positive pedagogical conditions for a learner-centered learning technology.

Key words: *paradigm of education, learner-centered education, learner-centered learning, learner-centered learning technologies.*

UDK 659.123.4

I.F. Borod, Philologiemaster

Innovative Eurasische Universität (Pawlodar)

E-mail: borodirin@yandex.ru

Erfolgreicher Unterricht durch kooperatives Lernen

Annotation. *In diesem Artikel wird ein schleraktivierender, erfolgreicher Lernprozess im Fremdsprachenunterricht betrachtet, der eine Interaktion zwischen den Lernenden und Lehrenden, und zwischen den Lernenden miteinander vorausgesetzt. Man betont die Wirksamkeit des kooperativen Lernens beim Fremdsprachenerlernen und die organisatorischen Fähigkeiten des Lehrers die Studenten zu aktivieren und zu kooperieren durch verschiedene Lehrformen und Lehrmethoden.*

Stichwörter: *Kooperatives Verfahren. Interaktion. Selbstvertrauen. Lernprozess. Lernformen*

Kooperatives Lernen bedeutet, dass sich die Lernenden gegenseitig bei der Arbeit unterstützen und gemeinsam zu Ergebnissen gelangen. Dies geschieht in Partner- und Gruppenarbeit. In gut strukturierten Lerngruppen wird unter Zuhilfenahme von zahlreichen Methoden ein hohes Aktivierungsniveau der Lernenden erreicht mit nachhaltigen Erfolgen im kognitiven Bereich. Problemlöse- und Sozialkompetenz werden gleichermaßen aufgebaut und führen häufig zu einem positiveren Selbstbild der Lernenden. Grundvoraussetzung für die erfolgreiche Arbeit in Gruppen ist das Schaffen eines förderlichen sozialen Klimas mit positiven Abhängigkeiten unter den Gruppenmitgliedern.

Wie kann der Lernerfolg unserer Studenten verbessert werden? Auf diese Frage bietet das Konzept der Studentenaktivierung durch kooperatives Lernen eine praxisnahe Antwort. Im Kern geht es um Unterricht, der so angelegt ist, alle Studenten in den kognitiven Lernprozess eingebunden werden. Diese Kernfrage der Pädagogik hat der amerikanische Unterrichtsforscher Jere Brophy für die UNESCO beantwortet. Dabei betont er im Bezug auf die Frage der Unterrichtsmethodik, dass es „nicht die eine Methode“ gibt [1]. Vielmehr wird „in einem guten Unterricht... eine Kombination unterschiedlicher Methoden und Arbeitsformen verwendet“ (Brophy). Diese Einsicht leitet auch das vorgestellte von Brüning und Saum Konzept der Studentenaktivierung durch kooperatives Lernen. In ihm kommen die Stärken der einzelnen Unterrichtsformen zum Tragen. Einzelarbeit, Kooperation, Ergebnispräsentation, aber eben auch der Lehrervortrag, das direkte Unterrichten oder offene Lernformen werden so miteinander kombiniert, dass die Lernenden in hohem Masse mental aktiviert werden.